

Vabilo fabrikantom, kovačem in sploh izdelovalcem kmetijskega in vrtnarskega orodja.

C. k. ministerstvo kmetijstva, ki si na vse strani prizadeva kmetijstvo povzdigniti, je družbi kmetijski pisalo, da želi izvedeti vse fabrike in mojstre, ki na prodaj delajo kmetijsko in vrtnarsko orodje (pluge, brane, lušnice za koruze in vse drugo) v našem cesarstvu, da jih potem po svetu razglasí in jim kupčijo nakloni.

Naj tedaj vsak, kdor kaj takega izdeluje, do prihodnjega meseca naznani družbi kmetijski v Ljubljani, kje stanuje, kakošno orodje izdeluje, po čem, kam prodaja svoj izdelek, ali takega orodja veliko naredí, in sploh naj pové, kar je njemu na hvalo, se vé da resnično in pošteno. Ta popis pa ima obsegati le lansko in letošnje leto.

Odbor družbe kmetijske v Ljubljani 6. septembra 1871.

Gospodarske novice.

* Kako je s hmelom letos? — V Sadacu (Saaz) na Českem), kjer se prideluje najbolji hmelj, se kaže pridelek letos izvrsten, težak je dovolj, barve je lepe. Kupčije pa dozdej ni še bilo velike; v mestu mu je cena po 170 do 175 gold., po kmetih pa 140 do 160 gold.

Šolske stvari.

Nektere misli o naših šolskih zadevah.

Spisal Janez Bilc.

O šolskih rečéh ne smé nihče pisati in svetovati, kdor ni „Schulmann“. Tako me utegne „nekdo“ zavriniti in zaničljivo moj spis na stran pahniti, da bi vedel, da ga sem jez, ki nimam zdaj s šolo prav nič opraviti, spisal.

Al, da se nekoliko utolaži, naj mu omenim, da sem tri leta otroke v farni šoli podučeval in da sem bil dve leti v hiši knežji učenik knezevih otrok, da toraj nekoliko poznam kmetiške in gospôske otroke. Zraven tega imam pa vsaki dan priliko slišati, kako naši ljudjé o šolskih zadevah govorijo in sodijo.

Naj mi toraj „der praktische Schulmann“ dovoli, da tukaj svoje misli častitim bralcem razodenem; naj oni sodijo, če so prave ali krive, in ako je kaj dobrega v njih, naj bi se porabilo. „Omnia probate, quod bonum, tenete!“

I.

Šolsko petje in telovadba.

Znano je sploh, da k razveseljevanju in požlahnenju človeškega srca petje zeló pripomore. Zato je bilo dobro in pametno, da se je pred nekaj leti po normalnih šolah — o takih le jaz tukaj govorim — petje vpeljalo. Z manjšim ali večim veseljem so se gospodje učitelji tega poduka poprijeli in otroci so se sém ter tjé prav radi peti učili ter so v nekterih šolah prav prijetno in ginljivo ložeje pesmice prepevali. Da je v drugih krajih petje veliko slabše bilo, temu je bilo krivo to, da imajo v nekterih farah otroci sploh veliko slabša grla, in glasove, pa krivi so bili pogostoma tudi učitelji sami; sami niso do petja veselja imeli, in ga tudi v otroška srca vcepiti niso mogli. Otrokom in celó starišem se je petje v šoli nekako smešno dozdevalo in še dandanašnji se dobijo taki, ki trdijo: „čemu je šolsko petje?“ — Al zgodaj je treba človeku veselje do petja vcepiti. Ono razveseljuje človeka; ono po-

žlahnuje srce; divji, neotesani in hudobni ljudjé ne prepevajo. — Očita se našemu ljudstvu v nekterih pokrajinah surovost in neotesanost in pogostoma ne prav brez vzroka. Očita se našim mladenčém, da po noči ko divje zveri tulijo in razsajajo in včasih najgrše, najostudniše kvante rjujejo. Nočem trditi, da se bo to po podučevanju petja v šoli popolnoma odstranilo, al gotovo se bode zmanjšalo, ako se šolarji v šoli pridno vadijo lepih pesmic, katerih se nam, hvala Bogú, ne manjka. Saj nas skušnja uči, da mladenči rajši poštene slovenske prepevajo, kakor grde — da jih le znajo. S kakim veseljem so otroci pri izpraševanjih zapeli „cesarsko pesem“, „Popotnik“, „Kosec“, „Lahko noč“ itd.; veselje jim je na licih igralo.

Tega nauka naj bi se učitelji še bolj marljivo poprijeli. To je lepo, to je potrebno. „Wo man singt, da lass dich nieder — böse Menschen haben keine Lieder!“

Kako je pa s telovadbo? Telovadba sploh je gotovo koristna, in prav je, da se vpelje v šole, da se otrokom udje krepčajo in gibčnost zadobijo. Pa potrebna je telovadba le mestnim otrokom in le v mestnih glavnih šolah je praktično podučevanje v telovadbi.*) Na kmetijskih učilnicah po deželi je popolnoma nepotrebna, nepraktična in še celó povzdigi šolstva škodljiva.

Marsikdo bo prebravši te vrstice se posmejal in me znabiti zaničljivo mračnjaka imenoval, da telovadbo, ktero ves svet hvali in zdravniki ljudém priporočajo, iz ljudskih šol zavračam. Počasi, dragi bralec! prevdari stvar malo bolje, znabiti boš tudi ti mojih misli!

Povdarjam še enkrat, da ne tajim koristi telovadbe sploh. Ponavljam tudi, da je mestnim otrokom, šolarjem v mestih in večih trgih, kateri večidel domá tičijo, gimnastika potrebna in jako koristna, da pa je pri otrocih na kmetih popolnoma nepotrebna, nepraktična in razvitku in povzdigi šol škodljiva. Kmečki deček ima po dolgi poti v šolo, na paši in na polji dovolj in še preveč telovadbe, če tudi ne po pravilih, po sekiricah vravnane. Kaj ni tudi to za 9—11. letnega fantiča dovolj telovadbe, če mora vsaki dan, včasih v snegu, da ves trd mraza domú pride, včasih v solnčnem peku, da je skozi premočen, eno, celó dve uri hodá dolgo pot dvakrat premeriti. Prašam, gospôda! ali ni to dovolj telovadbe, ali bo takega otroka, ki pride s paše domú in potem tako daleč v šolo priroma pogostoma brez zajutrka ali pa s kosčekom turšičenega kruha v žepu, ali bo takega otroka volja stezati se, po konopu plezati itd.? Ali ni ta nauk v tacih ljudskih šolah nepotreben in popolnoma nepraktičen?!

Pa poglejmo še, kako ga bo naš kmet sprejel. Če že petje nekako s posmehom posluša in noče koristi njegove spoznati, kako bo pač še le telovadbo gledal? Utegnil me bo kdo zavriniti: „na to ne smemo gledati; prosti človek koristi marsiktere koristne naprave noče spoznati“. Res je, pa ako se vidi, da bi po tej nevažni in nepraktični vaji šola škodo trpeti morala, če se vidi, da bi pri prostih ljudéh brez vse potrebe v posmeh in zaničevanje prišla, če se spozná, da bo ljudstvo še nerajše otroke v šolo pošiljalo — češ, saj se tamkaj skakati in plezati učijo: zakaj bi se ta nauk v šole silil? Ali nimamo nič bolj potrebnega, ali ni sadjereja, sviloreja itd. bolj koristna kmetu kakor telovadba. Vsa telovadba na kmečkih učilnicah naj obstojí v tem, da se otroci ravno stati in lepo čvrsto hoditi navadijo. To pa je potreba. Šolski možje premislite in prevdarite!

*) Popolnoma Vaših misli je

vredništvo.